

Από τη Σκύλλα στη Χάρυβδη: Η νατοϊκή Οδύσσεια της Σουηδίας

Γιώργος Κουκάκης

Αφορμή για την εκπόνηση του παρόντος άρθρου -εξού και ο τίτλος- στάθηκε η έγκριση της **προσχώρησης της Σουηδίας στο NATO** από τη Μεγάλη Εθνοσυνέλευση της Τουρκίας (Grand National Assembly of Türkiye) στις **23 Ιανουαρίου 2024** έπειτα από ιδιαίτερα μεγάλο χρονικό διάστημα, καθυστέρηση που οφείλεται σε δύο βασικά εμπόδια: την αρνητική στάση της Τουρκίας και της Ουγγαρίας.

Όσον αφορά τη διαδικασία προσχώρησης (ένταξης) ενός κράτους στο NATO, αυτή περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια:

1. Την έναρξη συνομιλιών μεταξύ των δύο μερών (NATO και κράτος),
2. Την αποστολή επίσημου αιτήματος από το υποψήφιο κράτος-μέλος στο NATO,
3. Την υπογραφή των πρωτοκόλλων ένταξης του κράτους,
4. Την επικύρωση των πρωτοκόλλων από τα κράτη-μέλη σύμφωνα με την εθνική τους νομοθεσία,
5. Την επίσημη πρόσκληση του υποψήφιου κράτους από το Γενικό Γραμματέα (ΓΓ) του NATO, και τέλος
6. Την κατάθεση των απαραίτητων εγγράφων στο Υπουργείο Εξωτερικών (State Department) των ΗΠΑ

Στιγμιότυπο από την υποβολή του αιτήματος ένταξης της Σουηδίας και Φινλανδίας στο NATO - Πηγή: North Atlantic Treaty Organization

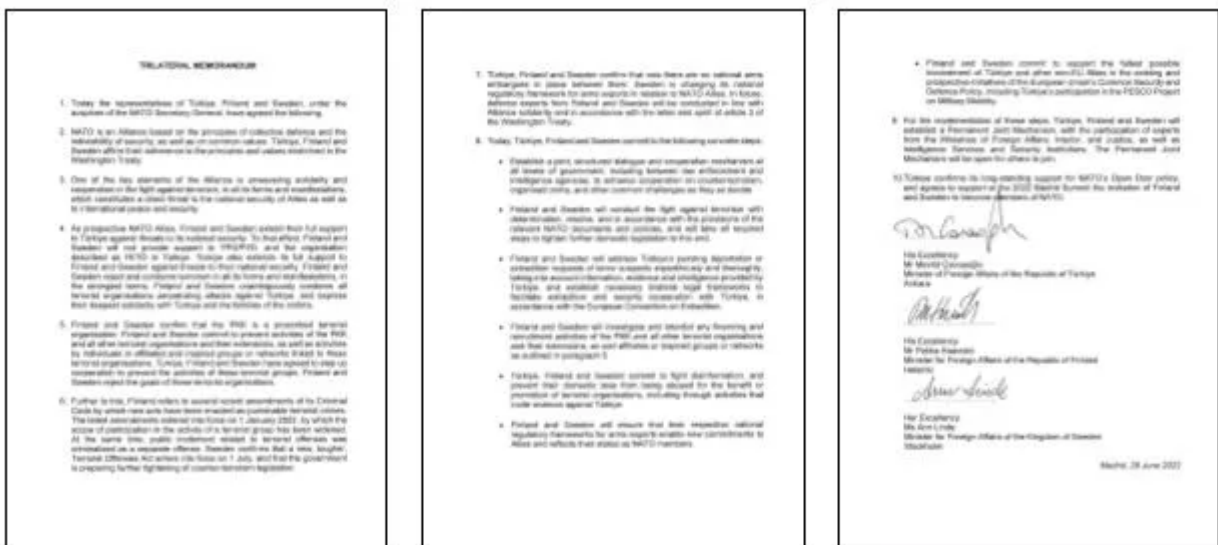
Όσον αφορά το αίτημα ένταξης της Σουηδίας στο NATO, αξίζει να σημειωθεί ότι είχε **υποβληθεί** στη Βορειοατλαντική Συμμαχία στις 18 Μαΐου 2022 ταυτόχρονα (Εικόνα 1) με τη Φινλανδία, ωστόσο η Τουρκία **αντιτάχτηκε** στην εν λόγω ενέργεια προβάλλοντας ως αιτία το εμπάργκο όπλων που είχαν επιβάλει τα δύο κράτη εναντίον της το 2019, καθώς επίσης και το γεγονός ότι τα δύο κράτη υπέθαλπαν μέλη του **Εργατικού Κόμματος του Κουρδιστάν** (Partiya Karkerên Kurdistan - PKK).

Ως αποτέλεσμα, το NATO δεν ήταν σε θέση να προχωρήσει στην ένταξη των δύο κρατών στη Συμμαχία, καθώς βασική αρχή της διαδικασίας λήψης απόφασης του εν λόγω Οργανισμού είναι η επίτευξη **ομοφωνίας** (consensus) μεταξύ των κρατών-μελών του

Αν και η προαναφερθείσα αρνητική στάση της Τουρκίας άρθηκε στις 28 Ιουνίου 2022 –έπειτα από παρέμβαση του ΓΓ του NATO– με την υπογραφή Μνημονίου μεταξύ των τριών κρατών (Εικόνα 2) το οποίο προέβλεπε τον χαρακτηρισμό του PKK ως τρομοκρατική οργάνωση και την άρση του προαναφερθέντος εμπάργκο από τη Σουηδία και τη Φινλανδία, καθώς και τη δέσμευση της Τουρκίας να υποστηρίξει την

ένταξη των δύο χωρών στο NATO, η Τουρκία αρνήθηκε στις 21 Ιανουαρίου 2023 να τηρήσει τη δέσμευσή της ως προς τη Σουηδία.

Αφορμή στάθηκε η καύση του Κορανίου στη Στοκχόλμη από εξτρεμιστές, ενέργεια την οποία η Τουρκία θεώρησε ως ένδειξη υποστήριξης του PKK από τη Σουηδική Κυβέρνηση. Αντιθέτως, η Τουρκία επικύρωσε τα πρωτόκολλα ένταξης της Φινλανδίας στο NATO στις 30 Μαρτίου 2023.

Το Μνημόνιο μεταξύ Τουρκίας, Σουηδίας και Φινλανδίας - Πηγή: North Atlantic Treaty Organization

Η αρνητική στάση της Τουρκίας απέναντι στη Σουηδία άλλαξε και πάλι έπειτα από πιέσεις του NATO και την ενδεχόμενη απόκτηση των αμερικανικών αεροσκαφών F-35, με αποτέλεσμα την υποβολή των πρωτοκόλλων στη Μεγάλη Εθνοσυνέλευση στις **23 Οκτωβρίου 2023** και την ανακοίνωση από τον Πρόεδρο της Τουρκίας στις **4 Νοεμβρίου 2023** ότι θα υποστηρίξει την ένταξη της Σουηδίας στο NATO. Τελικά, έπειτα από τη διαφαινόμενη **απόκτηση αμερικανικών αεροσκαφών F-16**, η Μεγάλη Εθνοσυνέλευση της Τουρκίας με σχετική **ψηφοφορία** που έλαβε χώρα στις **23 Ιανουαρίου 2024** –κατά την οποία 287 μέλη ψήφισαν ‘υπέρ’, 55 μέλη ψήφισαν ‘κατά’, ενώ 4 μέλη απείχαν– ενέκρινε την ένταξη της Σουηδίας στο NATO.

Ωστόσο, για να επισφραγιστεί η ένταξη του εν λόγω κράτους στη Βορειοατλαντική Συμμαχία θα πρέπει πριν την κατάθεση των σχετικών εγγράφων στο Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ να εκδοθεί σχετικός νόμος από τη Μεγάλη Εθνοσυνέλευση της Τουρκίας, καθώς οι διαδικασίες επικύρωσης προβλέπουν ότι:

«Η επικύρωση των συνθηκών που συνάπτονται από ξένα κράτη και διεθνείς οργανισμούς για λογαριασμό της Δημοκρατίας της Τουρκίας υπόκειται στην έγκριση νόμου από τη Μεγάλη Εθνοσυνέλευση της Τουρκίας για την επικύρωση»

Canada - 5 July 2022
Iceland - 5 July 2022
Norway - 5 July 2022
Denmark - 5 July 2022
Estonia - 6 July 2022
United Kingdom - 6 July 2022
Albania - 7 July 2022
Germany - 8 July 2022
Netherlands - 12 July 2022
Luxembourg - 12 July 2022
Bulgaria - 13 July 2022
Latvia - 14 July 2022
Slovenia - 14 July 2022
Croatia - 15 July 2022
Poland - 20 July 2022
Lithuania - 20 July 2022
Belgium - 20 July 2022
Romania - 21 July 2022
North Macedonia - 27 July 2022
Montenegro - 28 July 2022
France - 2 August 2022
Italy - 3 August 2022
United States - 3 August 2022
Czech Republic - 27 August 2022
Greece - 15 September 2022
Portugal - 16 September 2022
Spain - 21 September 2022
Slovakia - 27 September 2022
Hungary - 27 March 2023 (Finland)
Türkiye - 30 March 2023 (Finland) - 23 January 2024 (Sweden)
UPCOMING: Hungary (Sweden)

Οι ημερομηνίες επικύρωσης των πρωτοκόλλων προσχώρησης της Σουηδίας και Φινλανδίας από τα κράτη-μέλη του NATO - Πηγή: North Atlantic Treaty Organization

Ομοίως, ενώ η Ουγγαρία επικύρωσε τα πρωτόκολλα ένταξης της Φινλανδίας στις 27 Μαρτίου 2023, μέχρι και τη στιγμή της συγγραφής του εν λόγω άρθρου δεν έχει επικυρώσει τα αντίστοιχα για την ένταξη

της Σουηδίας (Εικόνα 3). Αν και η Ουγγαρία δεν έχει δώσει **επαρκείς λόγους** για την καθυστέρηση της επικύρωσης, το πιθανότερο είναι ότι οφείλεται τόσο στις καλές σχέσεις που διατηρεί με τη Ρωσία όσο και στην έντονη κριτική που έχει δεχτεί από Σουηδούς αξιωματούχους σχετικά την κατάσταση που επικρατεί στο εσωτερικό της όσον αφορά το κράτος δικαίου. Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί ότι η προαναφερθείσα εσωτερική κατάσταση οδήγησε την Ευρωπαϊκή Ένωση να εφαρμόσει για πρώτη φορά τον κανονισμό της αιρεσιμότητας με συνέπεια την αναστολή της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης, γεγονός που έχει προκαλέσει τη ρήξη στις σχέσεις μεταξύ των δύο κρατών.

Μετά την έγκριση ωστόσο της ένταξης της Σουηδίας στο NATO από την Τουρκία, η Ουγγαρία φαίνεται να είναι έτοιμη να προχωρήσει και αυτή στην επικύρωση των σχετικών πρωτοκόλλων, καθώς ο Ούγγρος Πρωθυπουργός δήλωσε ότι προτίθεται να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες «με την πρώτη δυνατή ευκαιρία». Η υλοποίηση ωστόσο της εν λόγω υπόσχεσης δεν φαίνεται να πραγματοποιηθεί στο άμεσο μέλλον, καθώς ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου της Ουγγαρίας δήλωσε ότι «η εν λόγω ψηφοφορία δεν αποτελεί επείγουσα ανάγκη».

Παρ' όλα αυτά, εκτιμάται ότι η Ουγγαρία θα επικυρώσει τα σχετικά πρωτόκολλα το αργότερο μέχρι τις 9 Ιουλίου 2024, ημερομηνία έναρξης της **Συνόδου Κορυφής του NATO** στην Ουάσινγκτον, τόσο για να μην αμαυρώσει περαιτέρω την εικόνα της εντός της ΕΕ όσο και λόγω των **πιέσεων που δέχεται από τις ΗΠΑ**. Εξάλλου, όπως αποδείχτηκε από την **πρόσφατη στάση** που ακολούθησε ο Ούγγρος Πρωθυπουργός κατά την Ευρωπαϊκή Σύνοδο για την ένταξη της Ουκρανίας στην ΕΕ – όπου αποχώρησε από την αίθουσα δίνοντας τη σιωπηρή αποδοχή του–, εν τέλει υιοθετεί τη γενική κατεύθυνση που ορίζεται από τις αρχές του εκάστοτε οργανισμού, έστω και με ανορθόδοξο τρόπο.

Εν κατακλείδι, τα διδάγματα που αντλούνται από την εν λόγω στάση της Τουρκίας και της Ουγγαρίας δύο. Πρώτον, ότι η Τουρκία και η Ουγγαρία αποτελούν δύο κράτη που υπερασπίζονται σθεναρά τα εθνικά τους συμφέροντα και δεύτερον ότι εφόσον τους ασκηθεί κατάλληλη πίεση ή -στην περίπτωση της Τουρκίας-δοθούν ορισμένα ανταλλάγματα, προσαρμόζουν εν τέλει την εξωτερική τους πολιτική

σύμφωνα με το επιθυμητό αποτέλεσμα ώστε να αποφύγουν περαιτέρω κυρώσεις και να υποστούν την ελάχιστη δυνατή ζημία.

Τα εν λόγω συμπεράσματα θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν από όσους αξιωματούχους συνδιαλέγονται είτε με την Ουγγαρία είτε με την (όπως η Ελλάδα) Τουρκία, καθώς μπορούν να προσδώσουν ένα μεγάλο διαπραγματευτικό αποτέλεσμα συμβάλλοντας στη διαμόρφωση της κατάλληλης στρατηγικής για την επίτευξη των τεθέντων στόχων.

**** Ο Γιώργος Κουκάκης είναι Αντισυνταγματάρχης (ΠΖ),
Διεθνολόγος, Ερευνητής στο ΚΕΔΙΣΑ***